

Народився 5 травня 1854 р. у с. Зарубинці (сьогодні — Збаразький район) Тернопільської області. Після закінчення Тернопільської гімназії у 1872 р. вивчав лікарську хімію на медичному факультеті Віденського університету. З 1875 р. працював на кафедрі медичної хімії в Інституті Людвіга при Віденському університеті.

У 1877 р. із відзнакою закінчив виш і почав проводити наукові дослідження в хімічному, а згодом — у фізичному інститутах Відня.

Протягом 1883–1917 рр. Іван Якович був професором кафедри фармакології Карлового університету у Празі. Тут він заснував і очолював Інститут медичної хімії й біології, який діє й нині. Крім того, чотири рази був деканом медичного факультету, у 1902–1903 рр. — ректором університету.

Упродовж 1906–1917 рр. Іван Горбачевський входив до Найвищої державної санітарної ради в Чеському королівстві, а з 1908 р. — до палати панів Австро-Угорського парламенту. У 1917 р. став першим міністром охорони здоров'я Австро-Угорщини. Також був радником цісарського двору і членом Королівського чеського наукового товариства (пізніше — Чеська академія наук).

У 1919 р. Іван Якович став одним з організаторів Українських університетських курсів, які в 1921 р. були реорганізовані в Український вільний університет (ВУВ) у Відні. В 1924 р. він був обраний ректором цього вишу (на цю посаду його переобирали п'ять разів). І. Я. Горбачевський також був професором Українського техніко-господарського інституту, Української господарської академії в Подєбрадах, почесним доктором права і почесним професором, завідував кафедрами хімії в ВУВ й Українському вищому педагогічному інституті ім. М. П. Драгоманова у Празі.

У 20–30 рр. ХХ ст. Іван Якович координував розробку української наукової хімічної термінології з Інститутом української наукової

Горбачевський Іван Якович

Професор, дійсний член ВУАН, фахівець у галузі біоорганічної хімії та української наукової термінології, громадсько-політичний діяч

мови у м. Києві. У своїй термінотворчій діяльності він орієнтувався на інтернаціональну термінологію.

Вчений досліджував продукти розпаду альбуміноїдних сполук під впливом кислотних каталізаторів (соляної кислоти). Вперше синтезував сечову кислоту із гліцину, розробив новий метод синтезу креатиніну та новий волюнтометричний метод кількісного визначення азоту в сечі й інших продуктах обміну речовин у тваринних організмах. У 1889–1891 рр. відкрив фермент ксантиноксидазу і одним із перших довів, що амінокислоти є складовими білків.

І. Я. Горбачевський — автор понад 40 наукових праць, присвячених біоорганічній хімії та українській науковій хімічній термінології. Він — дійсний член та голова (1911–1918) НТШ у Львові, почесний президент Українського фармацевтичного товариства, академік ВУАН. Нагороджений найвищою нагородою Австро-Угорської імперії — орденом «Залізна корона».

Помер 24 травня 1942 р. у Празі.

Народився 31 жовтня 1930 р. у с. Архари Архаринського району Амурської області (Росія).

У 1953 р. із відзнакою закінчив Уральський державний університет ім. О. М. Горького (м. Свердловськ) та до 1962 р. працював інженером-хіміком у Білоруській гідрогеологічній експедиції, молодшим науковим співробітником, в. о. завідувача лабораторії в Інституті хімії та Інституті хімії нафти АН Білоруської РСР.

Упродовж 1963–1974 рр. Юрій Тимофійович обіймав посади завідувача лабораторії технології додатків, завідувача відділу додатків і мастильно-холодильних рідин, завідувача лабораторії багатфункціональних додатків в УкрНДІпроекті (згодом — ВНДІПКнафтохім, з 1991 р. — УкрНДІНП «МАСМА»). У цей період остаточно сформувався головний напрям його наукових досліджень — додатки до моторних олиव.

З 1974 до 1997 р. Ю. Т. Гордаш був заступником директора з наукової роботи цього інституту. Під його керівництвом вивчали і відпрацьовували стадії синтезу додатків до сучасних моторних, гідравлічних та інших олив. Він був організатором впровадження у виробництво найефективніших додатків, які забезпечили створення потужного виробництва моторних олив до автомобільної та морської техніки. Це алкілсаліцилатні (ВО «Куйбишев-нефтеоргсинтез»), диспергувальні (ВО «Новополоцкнефтеоргсинтез») додатки, антиокиснювач (Дрогобицький дослідний завод НВО «МАСМА»), сульфонати (об'єднання «Омскнефтеоргсинтез», «Новополоцкнефтеоргсинтез»), дисперсанти (ВО «Кременчукнафтеоргсинтез»).

У 1959 р. захистив кандидатську дисертацію «Хімічна природа і перетворення високомолекулярних ароматичних вуглеводнів радченківської нафти», а в 1990 р. — докторську «Синтез нових багатфункціональних присадок на основі вищих лінійних α-олефінів та розроблення технології їх одержання».

Гордаш Юрій Тимофійович

Доктор технічних наук, фахівець у сфері нафтохімії, управлінець

Знаний фахівець із хімії і технології виробництва та застосування мастильних матеріалів і додатків, Юрій Тимофійович належав до когорти провідних дослідників, учених та організаторів, зусиллями яких створювалася й розвивалася сучасна нафтопереробна та нафтохімічна промисловість України, Росії, Білорусі. Він приділяв велику увагу співпраці з профільними організаціями України, інших республік СРСР і країн-членів РЕВ у межах Координаційного центру «Присадки», а також підготовці кадрів вищої кваліфікації.

Творчий доробок Ю. Т. Гордаша складається з більш ніж 180 наукових праць та понад 100 винаходів, за що, зокрема, він був удостоєний звання «Заслужений винахідник УРСР». Перебував у закордонних відрядженнях у Великобританії, Німеччині, Румунії, Польщі, Угорщині, Чехословаччині, США, Франції, Болгарії.

Нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, медаллю «За доблесну працю», багатьма грамотами і подяками.

Помер 21 лютого 1997 р.